

Position paper Amsterdam, Breda, Den Haag, Rotterdam en Utrecht t.b.v. commissiedebat criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit van 6 februari 2025

Geachte leden van de vaste commissie Justitie en Veiligheid,

In aanloop naar het commissiedebat Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit willen wij graag uw aandacht vragen voor het gemak waarmee criminelen ondernemingen oprichten en de ondermijnende effecten die wij lokaal daarvan ervaren. Wij onderschrijven de woorden van de minister van Justitie en Veiligheid dat wij “de poorten naar de bovenwereld zoveel mogelijk moeten sluiten.”¹ Om dat te bewerkstelligen is het cruciaal dat de poortwachters van onze economie daar de juiste instrumenten voor hebben. Daarom roepen we in onderstaande brief op tot het volgende:

1. *Geef de Kamer van Koophandel meer mogelijkheden om malafide ondernemingen tegen te gaan*, door het expliciteren van de weigeringsgronden in artikel 5 van het Handelsregisterbesluit en door het mogelijk te maken om signalen van malafide praktijken breder te delen met bestuursorganen;
2. *Verbreed het poortwachtersinstrumentarium voor notarissen*, door het instellen van een registratiesysteem waarmee notarissen elkaar kunnen waarschuwen bij geweigerde diensten en een centraal aandeelhouderregister om beter inzicht te hebben wie eigenaren zijn van een onderneming;
3. *Bestrijd crimineel misbruik van domicilieverlening* door registratie van domicilieverleners, door een beperking op te leggen aan het aantal ondernemingen dat op een domicilieadres gevestigd mag zijn en door regelgeving omtrent de plichten van domicilieverleners.

Malafide ondernemingen

De afgelopen decennia is veel beleid gevoerd gericht op het stimuleren en faciliteren van ondernemerschap. Belemmerende wet- en regelgeving, zoals de eisen om een onderneming te starten, werden weggenomen of verregaand verruimd. Het beleid is succesvol geweest, in zoverre dat er veel nieuwe ondernemers zijn gestart. De keerzijde is echter dat de overheid minder instrumenten in handen heeft om ongewenste uitwassen en malafide praktijken tegen te gaan. Criminelen maken misbruik van de vrije ruimte die we bieden om te ondernemen en de beperkte controle die daarop plaatsvindt. De uitwassen daarin worden steeds meer zichtbaar. Malafide ondernemingen worden gebruikt als dekmantel voor criminele activiteiten, om drugsgeld wit te wassen, om valse dienstverbanden op te zetten en voor handel in verdovende middelen. Dit zien we o.a. in de toeristische detailhandel in de binnenstad van Amsterdam. Recent onderzoek van onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix (AEF)² laat zien hoe malafide ondernemingen de lokale economie ondermijnen. Juist voor de bonafide ondernemers wordt het daardoor steeds moeilijker zich te vestigen. Door de instroom van crimineel geld worden zij geconfronteerd met stijgende huren en moeten zij concurreren met ondernemers die medewerkers uitbuiten, nepproducten verkopen en geen belasting betalen.

Als gemeenten doen we wat we kunnen om malafide ondernemingen aan te pakken. Er wordt gehandhaafd door betrokken partners, er vinden opsporingsonderzoeken plaats en er worden zo

¹ Halfjaarbrieven georganiseerde, ondermijnende criminaliteit, d.d. 13 december 2024

² Het AEF rapport is te raadplegen via <https://www.amsterdam.nl/stadsdelen/centrum/aanpak-binnenstad/tegenaan-ondermijning-binnenstad/>

nodig casussen opgeschaald naar het RIEC om malafide praktijken integraal aan te pakken. Ook gebruiken we een vergunningsplicht in aangewezen sectoren om financieel onderzoek te kunnen doen. Onderzoeken en interventies zijn echter arbeidsintensief en tijdrovend en betrokken instanties zoals de politie en de Belastingdienst kampen met capaciteitstekorten. Een duurzame oplossing ligt in het voorkomen dat malafide bedrijven überhaupt hun activiteiten kunnen starten. Daarin is een cruciale rol weggelegd voor een aantal poortwachters. De Kamer van Koophandel en het notariaat (bij rechtspersonen) komen als eerste in contact met (malafide) ondernemers bij de oprichting van een onderneming. Om effectief te kunnen zijn in de aanpak van malafide ondernemingen is het essentieel dat zij over het juiste instrumentarium beschikken.

1. Geef de Kamer van Koophandel (KVK) meer handvaten om malafide ondernemingen te weren door wijziging van het Handelsregisterbesluit

De KVK speelt een belangrijke rol bij de oprichting van een onderneming, omdat zonder inschrijving in het handelsregister ondernemen feitelijk niet mogelijk is. Zo bleek recentelijk dat medewerkers van de KVK maar liefst 75 startende ondernemers per week aan de balie zien bij wie zij ernstige twijfels hebben.³ Daarbij valt te denken aan bestuurders die grote aantallen ondernemingen op hun naam hebben terwijl zij net in Nederland zijn aangekomen, ondernemingen die zich niet aan informatie verplichtingen houden zoals de deponeringsplicht van jaarrekeningen, of inschrijving op adressen waar geen fysieke ruimte is voor een dergelijk type bedrijf, zoals een garagebedrijf op de tweede verdieping van een bedrijvenverzamelgebouw.

Door wijzigingen aan te brengen in het Handelsregisterbesluit kan de KVK weerbaarder worden tegen misbruik en wordt de rechtszekerheid vergroot. We pleiten voor:

1. Artikel 5 bepalingen in het Handelsregisterbesluit nader uit te werken.

Het huidige artikel 5 in het Handelsregisterbesluit biedt een aantal omstandigheden waaronder de KVK een inschrijving mag weigeren. Onder lid 2 van artikel 5 wordt een opsomming gegeven (onder a t/m e) van situaties waarbij de KVK een inschrijving kan weigeren. Het ontbreken van een nadere invulling van de weigeringsgronden zorgt voor een beperkt handelen op deze weigeringsgronden in de praktijk. Een uitwerking van deze gronden kan handvaten bieden voor een effectieve toepassing. Met name lid e. over 'gerede twijfel' biedt mogelijkheid tot nadere toelichting. Hier kan bijvoorbeeld invulling aan gegeven worden door te benoemen dat signalen van valsheid in geschrifte door de ondernemer of witwassen middels de onderneming een grond zijn voor gerede twijfel.

2. Het doorgeven van signalen van en aan bestuursorganen explicieter op te nemen.

In de herziening van het Handelsregisterbesluit zien we meerwaarde in de mogelijkheid voor de KVK om:

- a. naar alle bestuursorganen in het algemeen signalen door te mogen geven van mogelijk malafide praktijken;
- b. signalen door te mogen geven over rechtspersonen, natuurlijke personen en adressen wanneer er mogelijk malafide praktijken worden gesignaleerd.

2. Verbreed het poortwachtersinstrumentarium voor notarissen

Door de wettelijk verplichte notariële tussenkomst bij het oprichten van een rechtspersoon, is de notaris veelal de eerste formele schakel die ervoor waakt dat een rechtspersoon niet wordt ingezet voor malafide praktijken. Uit de opsporingspraktijk blijkt dat wanneer een malafide rechtspersoon eenmaal is opgericht, het zeer veel inzet vergt om deze misstanden alsnog aan het licht te brengen en aan te pakken. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) heeft met meerdere burgemeesters gesproken over het beperkte instrumentarium dat het notariaat heeft om haar

³ [Criminelen misbruiken Kamer van Koophandel: duizenden risicomeldingen per jaar](#)

onderzoeks- en Wwft verplichtingen na te komen. Als dit instrumentarium versterkt wordt, kan het notariaat effectiever en efficiënter zijn poortwachtersrol vervullen en optreden tegen ondermijnende criminaliteit. Hierbij willen wij onze steun uitspreken voor de maatregelen die zij daartoe voorstellen:

1. De mogelijkheid voor notarissen om via een verplicht registratiesysteem, een zogenaamde grijze lijst, elkaar onderling te kunnen waarschuwen als diensten vanwege risico's op witwassen of terrorismefinanciering zijn geweigerd. Daarmee kan voorkomen worden dat een geweigerde partij eenvoudig bij de volgende notaris aanklopt voor diensten;
2. Het instellen van een centraal aandeelhouderregister om beter inzicht te hebben wie eigenaren zijn van een onderneming, ook onder de grens van meer dan 25% die nu in het UBO-register wordt gehanteerd.

Met deze voorstellen kan invulling gegeven worden aan de voornemens van de Minister van Financiën om poortwachters meer ruimte te geven om gegevens met elkaar te delen, en om de onderzoeken door poortwachters gericht te maken, zoals aangekondigd in zijn 'Visie op de financiële sector 2025'.

3. Bestrijd crimineel misbruik van domicilieverlening

Veel criminelen maken misbruik van domicilieverleners, waarbij tegen betaling een vestigingsadres ter beschikking wordt gesteld. Domicilieverleners zijn poortwachters in het kader van de Wwft en moeten aan de eisen in de Wwft voldoen. Er zijn echter ernstige signalen dat domicilieverleners niet voldoen aan hun toezicht verplichtingen vanuit de WWFT. Zo bleek uit casuïstiek van het RIEC dat in één bedrijfsverzamelgebouw in het Westelijk Havengebied in Amsterdam op 300 M2 maar liefst 900 bedrijven stonden ingeschreven. Bij de integrale controle bleken er meer dan 11 miljoen euro aan oninbare vorderingen open te staan bij de Belastingdienst. Om misbruik tegen te gaan en toezicht te verscherpen is nadere regulering van domicilieverlening noodzakelijk. De aangekondigde registratieplicht voor domicilieverleners is een goede eerste stap. Daarnaast kan gedacht worden aan het vastleggen van plichten voor de domicilieverlener en het opleggen van beperkingen aan het aantal ondernemingen dat zich op een domicilieadres mag vestigen.

We wensen u veel succes met het debat!

Vriendelijke groet,

Femke Halsema
Burgemeester Amsterdam

Sharon Dijksma
burgemeester Utrecht

Paul Depla
Burgemeester Breda

Carola Schouten
Burgemeester Rotterdam

Jan van Zanen
Burgemeester Den Haag